

KUTSESTANDARD

Kutseõpetaja, tase 6

Kutsestandard on dokument, milles kirjeldatakse tööd ning töö edukaks tegemiseks vajalike oskuste, teadmiste ja hoiakute kogumit ehk kompetentsusnõudeid. Kutsestandardeid kasutatakse õppekavade koostamiseks ja kutse andmiseks.

Kutsenimetetus	Eesti kvalifikatsiooniraamistiku (EKR) tase
Kutseõpetaja, tase 6	6

A-osa KUTSEKIRJELDUS

A.1 Töö kirjeldus Kutseõpetaja loob oma tegevusega tingimused ja suunab õppeprotsessi õppija tööks vajalike teadmiste ja oskuste omandamiseks. Ta toetab õppija isiksuse arengut ning kujundab tema valmisolekut elukestvaks õppeks. Kutseõpetaja väärtustab õppimist ning arendab ennast professionaalselt. 6. taseme kutseõpetaja loob õppijale tingimused teadmiste, oskuste ja hoiakute arendamiseks õpetatavas valdkonnas, osaleb õppeasutuses erialaõppe arendustegevustes. Kutseõpetaja kutsealal on ka järgmistel tasemetel kutseõpetaja kutsed: 5. taseme kutseõpetaja loob tingimused põhiliselt praktiliste töövõtete omandamiseks, kujundades õpilastes tööharjumusi ja praktilisi tööoskusi. Kutseõpetaja, tase 5 kutse sisaldab osakutset Praktikajuhendaja ettevõttes, tase 5. 7. taseme kutseõpetaja lisaks eelnevale arendab erialast väljaõpet mh väljaspool õppeasutust. Ta nõustab ja juhendab kolleege ning kujundab kutseõppe mainet. 8. taseme kutseõpetaja lisaks eelnevale arendab üleriigilises ja rahvusvahelises koostöös erialast väljaõpet. Ta nõustab, juhendab ja koolitab kolleege ning algatab ja juhib arendustegevusi nii õppeasutuses kui ka väljaspool seda.
A.2 Tööosad A.2.1 Õppeprotsessi planeerimine A.2.2 Õppimise ja õppija arengu toetamine A.2.3 Refleksioon ja professionaalne enesearendamine A.2.4 Erialaõppe arendamine A.2.5 Kutseõppe maine kujundamine
Valitavad tööosad A.2.6 Praktika juhendamine A.2.7 Meeskonna ja protsesside juhtimine ning eestvedamine A.2.8 Kolleegide toetamine A.2.9 Täienduskoolituse kavandamine ja läbiviimine A.2.10 Hariduslike erivajadustega õppija toetamine A.2.11 Digipedagoogika rakendamine
A.3 Kutsealane ettevalmistus Üldjuhul on 6. taseme kutseõpetajal kõrgharidus õpetatavas valdkonnas või kõrgharidus ja töökogemus õpetatavas valdkonnas. Kutseõpetaja, tase 6 on õpetamisala valdkonna ettevalmistusega, mis on omandatud tasemeõppes või täienduskoolitusel.
A.4 Enamlevinud ametinimetused Kutseõpetaja.

A.5 Regulasioonid kutsealal tegutsemiseks

Töötamine kutseõpetajana on reguleeritud kutseõppeasutuse seadusega.

A.6 Tulevikuoskused

Kutseõpetajate teadmised eripedagoogika, andragoogika ja psühholoogia alal, samuti võõrkee- ja meeskonnatöö oskused ning info- ja kommunikatsioonitehnoloogia kasutamise oskused vajavad arendamist. (OSKA uuring Tulevikuvaade tööjõu- ja oskuste vajadusele: Haridus ja teadus, 2018)

B-osa KOMPETENTSUSNÕUDED

B.1 Kutse struktuur

Selle kutse taotlemisel on nõutav üldoskuste (B.2) ja kohustuslike kompetentside B.3.1 – B.3.5 tõendamine. Lisaks on võimalik tõendada valitavaid kompetentse B.3.6 – B.3.11.

B.2 Kutseõpetaja, tase 6 üldoskused

1. juhendab oma töös õpetaja kutse-eetikat; toetab oma tegevuse kaudu kutse-eetika ja õpetaja ameti laiemat teadvustamist ning väärtustamist ühiskonnas; järgib üldinimlikke ja ühiskondlikke väärtusi ja norme erinevates keskkondades; kujundab oma eeskujuga õppijate väärtusi;
2. on orienteeritud tulemustele ja isiklike tööeesmärkide saavutamisele; otsib võimalusi enesearendamiseks ja karjääris edasilikumiseks; tuleb välja uute ideedega ja viib neid ellu, arvestades parimate praktikatega; märkab probleeme ja neis peituvaid võimalusi; reageerib paindlikult muutustele ja hindab riske;
3. märkab, tunnustab, innustab õppijat, lapsevanemat ja kolleegi, tunnustab ka väikseid edusamme; toetab õpimotivatsiooni kujunemist läbi tähenduslike ja jõukohaste õpituatsioonide loomise, eneseteostuse ja õppimisest tekkiva rahulolu soodustamise; märkab mittemotiveerivate situatsioonide teket õpiprotsessis ja leiab lahendusi nende kõrvaldamiseks individuaalsel või rühma tasandil;
4. hindab end ennastjuhtiva õppijana, määratledes enda õpistrateegiaid, õpiprotsessi, -vajadusi ja -võimalusi ning enda tugevaid ja nõrku külgi elukestva õppijana; arendab ennast eesmärgipäraselt;
5. määratleb ennast õpetaja ja õppiva professionaalina ning tajub sellest lähtuvat vastutust ja rolli ühiskonnas; analüüsib oma professionaalset arengut, olles avatud tagasisidele ja arvestab sellega enesearengu kavandamisel; tegutseb teadliku ja vastutustundliku kodanikuna;
6. koostööd tehes näitab üles austust ja hoolivust, aktsepteerides inimeste erinevusi ning arvestab neid; toob koostöösse oma teadmised ja kogemused ning rakendab neid koostööpartnerite võimestamisel; väärtustab koostööd ja analüüsib selle tõhusust;
7. loob positiivse suhtluskeskkonna ja käitub vastavalt headele suhtlemistavadele; juhib oma emotsioone ja käitumisviise vastavalt situatsioonile; esindab õpetaja professiooni, suheldes erinevate sihtgruppidega; kujundab õppijate kommunikatsiooni-/ suhtlemisoskusi; analüüsib ja arendab oma suhtlemisoskusi, annab konstruktiivset tagasisidet ja on sellele avatud;
8. arvestab oma töös Eesti ja Euroopa kultuuripärandit ja -saavutusi, erinevate regioonide kultuurilist ja keelelist mitmekesisust ja vajadust seda säilitada ning loomingulise eneseväljendamise olulisust igapäevaelus;
9. mõistab ja rakendab matemaatikale, loodusteadustele ja tehnoloogiale omaseid teadmisi ja meetodeid probleemide lahendamisel; tõlgendab matemaatilisi tulemusi igapäevaelu kontekstis; loob tehnoloogilisi lahendusi ja tegutseb nii looduslikus kui ka tehnoloogiarikkas keskkonnas, arvestades looduse, tehnoloogia ja ühiskonna vastasmõjusid;
10. järgib säästva arengu põhimõtteid ja käitub keskkonnasäästlikult; vahendab jätkusuutlikkuse ja keskkonnateadlikkuse põhimõtteid;
11. järgib hariduse valdkonda, kutseharidust ja õpetatavat eriala reguleerivaid õigusakte; järgib töötervishoiu ja tööohutuse nõudeid, juhendab õppijaid tööohutuse alasel ja tagab nende järgimise õppeprotsessis;
12. valdab eesti keelt vastavalt keeleseaduse nõuetele; kasutab oma töös korrektset õpetamiskeelt kõnes ja kirjas ning väljendab ennast arusaadavalt; kasutab oma töös vähemalt ühte võõrkeelt;
13. kasutab oma töös digioskuste osaoskusi info haldamine, suhtlemine digikeskkondades, sisuloo ja turvalisus (vt lisa 1 Digioskused); hindab ja arendab oma digikompetentsust.

B.3 Kompetentsid

KOHUSTUSLIKUD KOMPETENTSID

B.3.1 Õppeprotsessi planeerimine	EKR tase 6
Tegevusnäitajad: 1. Enda töö kavandamine: kavandab oma tegevused, arvestades tööülesandeid ja organisatsiooni tööplaani/tegevuskava, teeb selles koostööd kolleegidega; kavandab õppetegevust lähtuvalt nüüdisaegsest õpikäsitlusest, õppekavast ja sellega seonduvatest dokumentidest ning tagasiside analüüsist; koostab, kohandab või muudab koostöös kolleegidega nõuetekohase mooduli rakenduskava, arvestades sihtrühma ja lõimingu aspekte. 2. Õppetegevuse kavandamine: püstitab õppe eesmärgi lähtuvalt õppekava ja mooduli õpiväljunditest, arvestades võtmepädevusi ja eriala- ning üldõpingute lõimingu; valib õpiväljunditest, sihtrühmast, õppija eripärast ja lõimingu lähtuvalt õppemeetodid; valib õppetööks asja- ja ajakohase õppevara, lähtudes õpiväljunditest ja õppija eripärast, tagab õppematerjalide õigeaegse olemasolu vastavalt organisatsiooni töökorraldusele; planeerib õpiväljunditest lähtuva, õppija eripära arvestava hindamismetoodika.	
B.3.2 Õppimise ja õppija arengu toetamine	EKR tase 6
Tegevusnäitajad: 1. Õppija arengu- ja õpivajaduste väljaselgitamine: selgitab välja õppija arengu- ja õpivajadused, sh võtmepädevuste osas, lähtudes õppija eripärast ning arvestades varasemat õpi- ja töökogemust, kaasates õppijaid ja kolleege. 2. Turvalise, õppija arengut soodustava õpikeskkonna loomine: kujundab õppimist ja õppija arengut soodustava vaimselt, sotsiaalselt ja füüsiliselt turvalise õpikeskkonna, arvestades õppija eripära ning lähtudes õpiväljunditest ja kaasaegsest tehnoloogiast; märkab grupiprotsesse ja arvestab oma tegevuses grupi mõju iga liikme õpimotivatsioonile, õppimise tulemuslikkusele ja üldinimlike väärtuste ning hoiakute kujunemisele; tegutseb ohu ja esmaabi vajaduse korral vastavalt organisatsioonis kehtestatud nõuetele. 3. Õppijate arengu toetamine õpieesmärkide saavutamisel: selgitab õppijatele õppe eesmärgi, oodatavaid õpiväljundeid, õppesisu ja hindamise põhimõtteid lähtuvalt õppekavast; viib läbi õppe, lähtudes õppekavast, kasutades õppija arengut toetavaid õppemeetodeid, töövõtteid, materjale ja vahendeid; lõimib õppeprotsessis teoreetilist ja praktilist õpet ning võtmepädevusi; kogub sobivate meetoditega informatsiooni õppijate erialase arengu ja motivatsiooni kohta õppe tulemuslikkuse parendamiseks; motiveerib õppijaid, kasutades erinevaid võimalusi; planeerib ja rakendab individuaalset lähenemist, arvestades õppija eripära; vajadusel rakendab individuaalset õppekava. 4. Õppimist ja õppija arengut toetav tagasiside ja hindamine: annab õppijatele õpiväljundite saavutamise kohta õppimist toetavat tagasisidet kogu õppe vältel, lähtudes hindamiskriteeriumidest; hindab õppija õpiväljundite saavutamist, lähtudes väljundipõhise hindamise põhimõtetest ja kasutades aja- ja asjakohaseid hindamismeetodeid. 5. Osapoolte informeerimine ja kaasamine: informeerib osapooli õpieesmärkidest, õppe- ja praktikakorraldusest (sh VÕTA võimalustest, hindamisest), tugiteenustest, kasutades erinevaid infokanaleid (nt koosolek, e-suhtlus, individuaalne vestlus).	
B.3.3 Refleksioon ja professionaalne enesearendamine	EKR tase 6
Tegevusnäitajad: 1. Õpetaja oma töö refleksioon, analüüsimine ja enesehindamine: reflekteerib oma tööd, tuues välja õnnestumised ja arenguvajadused; küsib oma tööle regulaarselt tagasisidet õppijatelt, kolleegidelt, juhtidelt; analüüsib oma tegevust, toetudes refleksioonile ja tagasisidele; seab endale konkreetseid arengueesmärgi, lähtudes enese arenguvajadustest; kavandab eneseanalüüsile tuginedes oma arengut kutseõpetajana. 2. Enese professionaalne arendamine: hoiab end järjepidevalt kursis eri- ja kutseala arengutega, parimate praktikatega ning uuenduslike tehnoloogiatega, kasutades neid oma töös ja jagades neid kolleegidega, sh osaledes õpikogukondades; arendab oma õpetamise ja erialaseid kompetentse (nt stažeerides, osaledes erialakonverentsidel, õpirändes, praktilisel välisriigis, erialastes	

koostööprojektides ja võrgustikes, messidel, infopäevadel, töötades läbi erialast või õpetamisega seotud kirjandust), lähtudes oma arenguvajadustest ja -eesmärkidest.

B.3.4 Erialaõppe arendamine	EKR tase 6
Tegevusnäitajad: 1. Õppekava, sh rakenduskava koostamine ja arendamine: osaleb uute õppekavade väljatöötamise töörühmas ja/või koostab nõuetekohase rakenduskava, arvestades sihtrühma ja eriala arengut; teeb ettepanekuid töörühma juhile õppe- ja/või rakenduskava muutmiseks, arvestades sihtrühma ja eriala arengut. 2. Õppevara ja meetodiliste materjalide koostamine, kohandamine ja uuendamine: kohandab õppevara vastavalt sihtrühmale ja eriala arengutele; analüüsib õpivara puudusi vastavalt eriala arengule ja tehnoloogia uuendustele; teeb ettepanekuid õpivara uuendamiseks. 3. Kaasaegsete tehnoloogiate kasutusvõimaluste tutvustamine ja rakendamine erialaõppes: kasutab uuenduslikke tehnoloogiaid õppetegevuse läbiviimisel; tutvustab uusi erialaseid tehnoloogiaid ja teeb ettepanekuid nende kasutuselevõtuks erialaõppes. 4. Osalemine kooli arendustegevustes ja kvaliteeditagamise protsessis: osaleb kooli arendustegevustes, täites oma pädevuse piires sellega seotud ülesandeid; teeb ettepanekuid õppekavarühma arendamiseks lähtuvalt kooli arengukava eesmärkidest ja tegevuskavast. 5. Erialaste võistluste ja konkursside korraldamine: osaleb erialaste kutsemeisterlikkuse võistluste ja konkursside korraldamisel, võtab vastutuse osade tööloikude eest.	
B.3.5 Kutseõppe maine kujundamine	EKR tase 6
Tegevusnäitajad: 1. Avalikkuse teavitamine oma eriala kutseõppe võimalustest, eriala ja kutsehariduse populariseerimine: populariseerib erineval viisil oma eriala ja kutseharidust, sh korraldab koostöös kolleegidega õpetatavat eriala tutvustavaid sündmusi, levitab teavet oma kutseala kutseõppe võimaluste kohta. 2. Organisatsiooni kultuuri kujundamine: osaleb organisatsiooni kultuuri kujundamise protsessis, tehes ettepanekuid selle arendamiseks ning lähtudes õppekasvatustöös organisatsiooni väärtustest.	

VALITAVAD KOMPETENTSID

Lisaks on võimalik tõendada valitavaid kompetentse B.3.6 – B.3.11.

B.3.6 Praktika juhendamine	EKR tase 6
Tegevusnäitajad: 1. Praktika ettevalmistamine: planeerib lähtuvalt praktika eesmärgist õppijate praktikaks ettevalmistuse; selgitab õppijatele ja praktikakoha juhendajatele praktika eesmärgid, õpiväljundeid ning hindamist; toetab õppijat individuaalsete praktikaeesmärkide seadmisel; osaleb praktika arendustegevustes. 2. Praktika juhendamine: toetab õppijat eesmärkide saavutamisel; juhendab õppijat praktikaga seotud küsimustes ja enesehindamisel; juhendab kooli ja praktikakoha esindajaid praktikakorralduse küsimustes. 3. Praktika hindamine: annab õppijale tagasisidet praktika õpiväljundite saavutamise kohta; korraldab praktika hindamise vastavalt õppekavas sätestatud hindamiskriteeriumitele, kaasates kooli ja praktikakoha esindajaid.	
B.3.7 Meeskonna ja protsesside juhtimine ning eestvedamine	EKR tase 6
Tegevusnäitajad: 1. Meeskonna juhtimine ja eestvedamine: seab koos meeskonnaga selle tegevuse eesmärgid, lähtudes organisatsiooni ülesannetest, eesmärkidest ja väärtustest; juhib meeskonda eesmärgipäraselt; motiveerib ja innustab meeskonnakaaslast; annab asjakohast tagasisidet. 2. Protsesside juhtimine:	

algatab ja käivitab protsessi lähtuvalt eesmärkidest; planeerib ja leiab ressursid protsesside läbiviimiseks; jälgib tegevuste läbiviimist, vajadusel kavandab muudatusi; analüüsib ja hindab tegevusi ning tulemusi, annab tagasisidet; korraldab probleemide lahendamise.

3. Töö korraldamine:

korraldab meeskonna tööd, andes meeskonna liikmetele asjakohaseid ülesandeid vastavalt nende oskustele, võimetele ja isikuomadustele ja kasutades sobivaid juhtimisvõtteid; prioriseerib tegevused; delegeerib tööülesandeid otstarbekalt ning annab selgeid juhiseid; tagab meeskonna liikmete informeerituse töötervishoiu- ja tööohutusnõuetest, jälgib nende täitmist.

B.3.8 Kolleegide toetamine

EKR tase 6

Tegevusnäitajad:

1. Kolleegide koolitamine:

jagab oma teadmisi ja valdkonna-alast teavet kolleegidega.

2. Kolleegide mentorlus või õpetajakoolituse praktika juhendamine:

toetab juhendatavat kolleegi kooli ja õpetajatööga kohanemisel lähtuvalt tema arenguvajadustest ja/või juhendab õpetajakoolituse praktikat lähtuvalt praktika eesmärgist ja praktikandi vajadustest.

B.3.9 Täienduskoolituse kavandamine ja läbiviimine

EKR tase 6

Tegevusnäitajad:

1. Koolitusvajaduse selgitamine:

selgitab välja ja analüüsib erinevaid osapooli kaasates täienduskoolitusel osalejate koolitusvajadused.

2. Koolituse planeerimine:

osaleb täienduskoolituse õppekava väljatöötamisel, arvestades sihtrühma vajadusi; kavandab õppe lähtuvalt täienduskoolituse õppekavast ja osalejate eripärast; valib sobivad hindamismeetodid õpiväljundite saavutatuse hindamiseks; kavandab tegevused õppimist toetava õppekeskkonna loomiseks.

3. Täienduskoolituse läbiviimine:

viib läbi täienduskoolituse, lähtudes kavandatust ning arvestades õpi- või töökeskkonna ja osalejate eripära; kohandab õppeprotsessi vastavalt osalejate edasijõudmisele; märkab ja tunneb grupi arengus toimuvat, reageerib õpiprotsessi toetaval viisil; pakub õppijale tuge õpioskuste omandamisel, juhendades iseseisvat õppimist ja tagasisidestades õppija tegevust; hindab õpiväljundite saavutatust, kasutades asjakohaseid hindamismeetodeid.

4. Tagasiside analüüs:

kogub osalejatelt sobivate meetoditega tagasisidet ja analüüsib seda (sh oma tegevust); teeb koolituse tulemustest ja tagasiside analüüsist lähtuvalt ettepanekuid õppekava parendamiseks.

B.3.10 Hariduslike erivajadustega õppija toetamine õppeprotsessis

EKR tase 6

Tegevusnäitajad:

1. Kaasava hariduse põhimõtete rakendamine õppeprotsessis:

orienteerub HEV valdkonda puudutavates õigusaktides, teab ja kasutab hariduslike erivajadustega seotud õppekorralduse võimalusi; mõistab ja kasutab HEV valdkonnas kasutatavat enamlevinud terminoloogiat; jälgib iga õppija arengudünaamikat ja toimetulekut ning märkab õppeprotsessis teistest eristuvat õppijat ja toe vajadust; koostöös tugispetsialistidega tunneb ära tuge vajavate õppijate erivajaduste liigid; märkab ja hindab toe vajadust vastavalt õppija erivajadustele ning koostöös osapooltega selgitab välja tuge vajava õpilase individuaalsed arengu- ja õpivajadused.

2. Õppe kohandamine:

kujundab õpikeskkonda vastavalt õppija vajadustele ja arengule, tagades õpitoe ja eduelamuse; viib läbi õppija arengut toetavaid tegevusi individuaalselt või rühmas; seab võimalusel koos tuge vajava õppijaga õppijale jõukohased õpieesmärgid, vajadusel koostab ja rakendab individuaalseid õppekavu, jõukohastab õppevara ja töökorraldusi ning suunab õppijat kasutama abimaterjale; teeb õppe kohandamisel ja rakendatud tugimeetmete efektiivsuse analüüsimisel koostööd tugispetsialistide ja õpetajatega; annab HEV õppijale jt osapooltele tagasisidet õppija arengu kohta.

B.3.11 Digipedagoogika rakendamine

EKR tase 6

Tegevusnäitajad:

1. Koolitamine ja nõustamine:

loob ja koostab juhend- ja meetoodilisi materjale digivahendite rakendamiseks oma õppeasutuses; korraldab ja viib läbi digipädevuste arengut ja erinevate digivahendite mõtestatud kasutamist toetavaid sisekoolitusi; soovib digivahendeid, nõustab ja abistab kolleege digivahendite leidmisel, kasutusele võtmisel ja turvalisel kasutamisel; tõhustab koostöös oma kooli õpetajatega digivahendite kasutamist õppetöös.

2. Õpikeskkonna kujundamine:
analüüsib organisatsiooni digitaristut ja teeb ettepanekuid selle kaasajastamiseks ning rakendamiseks õppeprotsessis; hindab turvariske ja teeb ettepanekuid nende maandamiseks.
3. Arendustegevus:
toetab ja hindab digivahendite väljapakkumise ja digipädevuse õppetöösse lõimimisega õppekava arendustööd.

C-osa ÜLDTEAVE JA LISAD

C.1 Teave kutsestandardi koostamise ja kinnitamise kohta ning viide ametite klassifikaatorile	
1. Kutsestandardi tähis kutseregistris	21-28042020-1.2/7k
2. Kutsestandardi koostajad	Tiia Murulaid, ETKA Andras Riina Mürsepp, EKEÜ tööandjate esindaja (Pärnumaa Kutsehariduskeskus) Kaie Piiskop, SA Innove Liivi Raudsepp, EKEÜ spetsialistide esindaja (Tartu Kutsehariduskeskus) Sirje Rekkor, kutseõpetaja kutsete andja Tallinna Ülikooli kutsekomisjoni esindaja Meidi Sirk, Tallinna Ülikooli haridusteaduste instituut Mari Tikerpuu, Haridus-ja Teadusministeerium
3. Kutsestandardi kinnitaja	Hariduse Kutsenõukogu
4. Kutsenõukogu otsuse number	23
5. Kutsenõukogu otsuse kuupäev	28.04.2020
6. Kutsestandard kehtib kuni	31.12.2025
7. Kutsestandardi versiooni number	7
8. Viide Ametite Klassifikaatorile (ISCO 08)	2320 Kutseõpetajad
9. Viide Euroopa kvalifikatsiooniraamistikule (EQF)	6
C.2 Kutsenimetus võõrkeeles	
Inglise keeles	Vocational Teacher, EstQF Level 6
C.3 Lisad	
Lisa 1 Digioskused	